

pri kakem mojstru omenjenih dveh rokodelstev, kajti potem jim bode nauk v tej šoli prav koristen, da se v nji izurijo za mojstre (Werkmeister). Učenci stavbenega rokodelstva se imajo 4 leta učiti, učenci splošne obrtniške šole po 2 leti. Nauk je v nemškem jeziku. Iz državne blagajnice je za učence te šole dovoljeno 1000 gld. za štipendije, katere se bodo razpisale po začeti šoli. — Vpisanje učencev v to šolo traja od 12. oktobra do 2. novembra t. l. v pisarni šolskega vodstva (Pfeifergasse Nr. 1). Šolnina, ki se polletno naprej mora odrajtati, znaša 3 gld., vpisnina v šolo pa 1 gld. Učenci, ki z ubožnimi spričali dokažejo revščino, se oprostitjo šolnine. — Mladenci, ki stopijo v zidarsko šolo, se bodo pri vstopu podvrgli preskušnji, da se po svojem znanju vrstijo v 1., 2. ali 3. semesterski kurs. — Kdor ves šolski program želi prav natanko izvedeti, ga brezplačno dobi v pisarnici obrtniške družbe (Gewerbeverein) v Gradcu.

**Rane jabelke.** 6. Angleški skratni pepinek (Lukas IV. 2 b) \* ††. Sad je srednje, večkrat majhno jabelko, ki se po svoji ploščasti 5vogelni podobi in razločivnem peščiču od drugih plemen odlikuje. Lupino ima nježno in gladko. Prosto viseče jabelko jo skoro po celem licu lepo krvavo rudeče barvano. Meso ima belo s prijetnim sladkornim okusom. Diši po vijolicah. Drevo hitro raste in dobi široko kroglasto krono. Rodi rano in obilno. Mrčesi se tega drevesa radi lotijo. Zori okoli srede meseca avgusta, trpi pa 3 tedne. Rabi se za na mizo in posebno za vkuhanje. Sodi na vrt v mrzlih legah, menj pri cestah. 7. Virginjski rožček (Lukas IV. 3 b) \* †† Virginischer Rosenapfel. To cenljivo jabelko zasluži, da se kolikor mogoče razširuje. Sad ima srednje velik, ploščast in krogli podoben. Lupina je tenka; na drevesu je sad kakor z ivjem obdan. Barva je bela; kedar se obleži, pa je lepo žolta. Na prisolnčni strani je jabelko s kratkimi rožno-rudečimi traki narisano. Meso je žoltkasto, rahlo, sočnato, s prijetnim rožno-vinskim okusom. Zori v začetku avgusta. Rabi se za na mizo in za gospodarstvo. Drevo vzraste močno in visoko; rodi rado in obilno in sodi za vsako lego. Cenljivo rano jabelko še enkrat zavoljo izvrstnih lastnosti vsem prijateljem sadjerejstva priporočujemo. 8. Letni cimetni (Lukas IV. 3 a ali b) \*\* †† Sommer-Zimmet-Apfel. Malo ali srednje jabelko je navadno kroglaste podobe. Lupina tenka, leskeča, je na drevesu kakor z rahlo rumenim ivjem obdana. Prava barva je zelenkasto-žolta ali bela, skoro celo lice je z rudečimi traki narisano; na prisolnčni strani temnejše. Meso ima žolto, mehko sladkorjevega in cimetovega okusa, vonja po dišavah. Zori v raznih letinah prej ali slej meseca avgusta, in se drži več tednov. Za mizo in gospodarstvo jako cenljivo letno jabelko. Drevo raste hitro, lepo ravno in ne zasloni velikega prostora. Rodi zelo obilno. Juri Žmavec.

**M.** Kako z živino ravnati, ki ima volčič v gobcu in na parkljih. Ta bolezen mora svoj tek dovršiti, t. j. mora se pustiti, da, ko se je enkrat izcimila, tudi sama po sebi dozori, le nekatere sitne slučaje je treba odvrčati in zlasti je treba paziti na to, da se popolnem ne izvrže in pohujša. Dokler mehurji še le nastajajo in se še ne prodirajo, se proti temu ne sme prav za prav nič storiti. Še le ko rane na beli dan stopajo in močijo ali se gnojijo, rabijo se hladni, kisli pomočki, s katerimi se živini gobec čisti in izpira, da se očvrsti. V ta namen se voda z tolikim kiseljakom ali jesi-hom ali solno kislino pomeša, da je cela ta tekočina prijetno kislega okusa. Primeša se še  $\frac{1}{10}$  del strdi ali pa  $\frac{1}{15}$ — $\frac{1}{20}$  del moke, da postane cela zmes nekoliko žlezasta, in s to tekočino se boleni živini od časa do časa gobec izpira. Močee rane na nogah se z vodo umivajo, v kateri je 1 del plavega vitriola v 4—6 delih vode raztopljenega. Rane, ki se že suše in sploh kraste se najbolje v miru pusté. Poglavitna reč pa je hrana ali di-jeta. Živina se dene v zmerno topel, prezračen pa ne prepušen hlev, daje se njej žlezasta pijača, kterež se nekaj soli ali tudi kiseljaka primeša. V začetku bolezni se daje mehka klaja, ki se da lahko žvekati, pozneje pa suho bolj ostro trdo seno. Poglavitno pa je dijeta, bolj pičla hrana, posebno kedar se bolezen že na boljše obrača.

Sejmovi 18. sept. v Brašlovcih, v Kapeli pri Brežicah, na sv. Gori. 21. sept. v Laškem, v Gornji Radgoni, v Lučanah, v Fraubheimu, v Ormužu in v Podsredi.

## Dopisi.

**Iz Radla.** Na potovanji čez Marenberg k sv. Pankraciju na Remšniku sem občudoval Marenberško cerkev, ki je zdaj celo ponovljena in tudi umetniškemu očesu mora dopasti. Znotrajna oprava in barvanje zida je v najlepšem redu. Kteri je nekdaš Marenberško cerkev videl, še jo le na zvoniku spozna, ki je redkvi zelo podoben. Altarje ponovil in pozlatil je g. Oroslav Čuček, pozlatar v Mariboru. Delo samo ga hvali. Angeljce in svet-nike, ki so bili kitajskim malikom podobni, je odstranil. Umetnost tedaj in delo ga priporočuje vsem cerkvenim predstojnikom. Prva hvala se mora izreči g. dekanu Stoklas-u, ki so za plačilo skrbeli.

Dospevši do sv. Pankracija na Remšniku sem si mislil: o sv. Pankracij, ko bi ti bil v fari g. Stoklasa, bi že gotovo drugo sukno nosil. Sv. Pankracij je na prijaznem hribu Radla dve uri od Brezja in od železniške postaje. Od Remšniške strani prihod ni pretežaven in kedar na hrib prideš, imaš najlepši razgled pri razmerno le majh-nem trudu. Prizor je kot v gledišču, kedar se zagrinjalo odstrani in oko se pri ugodnem vremenu ne more nagledati naravine lepote, krasnih dolin,

hribov in hribčkov. Proti zahodu stoji visoka Golica, proti severu Šekl in celo mesto Gradec in proti izhodu se vidi čez slovenske gorice in nemške kraje tje na Ogersko. Proti jugu te pozdravlja Velika kapa na Pohorju. Lepota razgleda se ne da popisati, le občudovati jo zamore obiskovalec sv. Pankracija. Tukaj na najlepšem prostoru, kjer je mejaš slovenske in nemške zemlje, lavantinske in sekovske škofje, Marenberške in Švamberške dekanije, Remšniške, Jivniške in Arveške fare, Slovingraškega in Lipniškega okraja, stoji revna in razdrapana cerkev sv. Pankracija. Ta hrib bi imel biti ponos za slovensko zemljo!

Leta 1872 so imeli pripravljenih 100.000 žganih opek za stavljenje nove cerkve; 30.000 jih je že razpadlo. Nalomljenega kamenja je že mnogo. Čeli hrib je apnen kamen. Štepih je bil skopan 20 stopin od cerkve in veliko vode je bilo v njem za nagaševanje apna. Obljubljenega denarja je bilo 5000 fl. Vse ugodno za stavljenje nove cerkve! Hrib že planiran pa ima še staro revno cerkevico. Ko bi se zidanje izročilo Marenberškemu dekanu g. Stoklasu, imeli bi močno zaupanje, da bi v par letih izvrstna hiša božja tamkaj stala. Za uslišanje prosi eden, ki je že 1000 gld. potrosil leta 1872.

**Iz Središča.** (Predstojniki — pravi trpin.) Kakor je bilo v „Slov. Gosp.“ že naznanjeno, nas je obiskala kar na enkrat dvojna kužna bolezen. Otrok — tu in tam tudi odraslenih — se je lotila vratna vnetica — difteritis — ter razsajala nekaj časa precej hudo; podavila je v 6 tednih kakih 30 otrok. Ta bolezen je hvala Bogu nekoliko popustila. Goved pa je dobila bolezen na parkljih in v gobcu, kar pa pri nas ni nič novega. Tudi pred 4 leti smo imeli enako bolezen skoraj pri vsaki hiši, pa erknilo ni nobeno živinče. Nekatere dni živina ne more jesti, se slini, planta, poležava, potem pa zopet ozdravi. Snažnost in spiranje z mrzlo vodo pospešuje ozdravljenje. Nekteri kuhajo tudi, kakor „Umni živino-rejec“ priporočuje, reso ali vres (Haidekraut, Erica vulgaris), ki po kakih peščenih krajih raste, pri nas v „Mladolesu“, na vodi precej dolgo ter dajejo bolnemu govedu zjutraj in zvečer po 2 ali 3 kupice, kar prav dobro stori. Sploh pa ljudje na bolezen malo porajajo, ker dolgo ne trpi in itak nevarna ni, če se živinče le snažno drži. Nenadoma pa se razglasi: v Središču je živinska kuga, in kar mahom prideta iz Ptuja ob enem c. k. fizikus in živinski zdravnik pregledavat naše živinice in zapisavat. Vse je lepo in prav, ko bi s tem bilo le kaj pomagano! Gospoda v Ptuj menda misli, da je Središče kje tam doli na Turškem in mi sami uporniki, ali pa se morda g. živinozdravnik nedolžnih in plantavih kravic tako boji, ker je prvokrat dva žandarja seboj prignal. Pa gotovo se je prepričal, da v Središču za-nj ni nobene nevarnosti, ker je drugokrat prišel brez žandarjev, le predstojnik je moral kot tolažč z njima, ker sam

besedice slovenske ne razumi. In tako so že drugikrat popisane bolene kravice, teličke in bikoci po barvi in starosti, še celo svinje, ki so le količkaj plantale, prišle so v zapisnik. Tudi se je predstojnikom strogo zaukazalo, da morajo v vsakih 8 dneh hleve preiskati in vso boleno ali že ozdravljeno ali erknjeno živino, tudi svinje, z imenom gospodarja v vsakih 8 dneh c. k. glavarstvu naznaniti, in če bode na predstojnikove stroške prišel poseben pot po dotične zapisnike. O, ubogi predstojnik! ti si zares trpin — pravo naklo, po katerem udrihajo vsi uradi, kakor je blagi naš g. Herman svoje dni rekel. Sodnija, glavarija, davkarija, razni odbori in Bog zna kateri uradi še te nadlegujejo ter te tirajo v hleve, citirajo v kancelije, gonijo po komisijonih ter še ti po vrh namesto plačila s kaznijo grozijo. Htel bi iti rajši boba plet, kakor biti v sedanjih razmerah na deželi predstojnik!

**Iz Vranjskega okraja.** Pretečeni mesec so se vršile volitve v tukajšnji okrajni zastop. Kakor dosedaj, tako smo si tudi dne 15. avgusta t. l. v svesti bili, da bomo iz kmečkih občin volili samo narodnjake; ali letos smo propali, in sicer edino le zaradi enega glasu, kterega je oddal častiteljni nevedni župan na Reki, Jakob Poznič s tem, da je vzel listke od obeh strank, potem pa je volil v nasprotnem taboru; in glejte, izmed 16 oddanih listkov dobil jih je on 15! Od veselja si je ta človek takoj prižgal smodko ter jo ponosno pušil, in zakaj bi jo ne? Taka čast ga še gotovo ni zadela!

Čuditi se le moramo temu možu, da kakor slep tava za glasovitim Vranjskim nemčurjem, kateri se že sedaj čuti načelnika novega odbora. Ali varujte se, da Vam ne spodleti. Mi se smemo zanesti na one narodne duhovne in posvetne gosposde, kateri so v okrajni zastop vendar še izvoljeni bili, da bodo izvolili poštenega moža za načelnika, in da se bo z okrajnim premoženjem poštenjeji ravnalo, kakor se dela v občini Reški, kjer je J. Poznič župan. Milujemo le davkoplačevalce Reške, da pusté z občinskim premoženjem tako gospodariti. Župan ima prevdarjeno gotovo letno plačo za domače pote in zamude, pa on si vračuni še vsakega posebej; odbornikom, ki pridejo k seji, zaračuni 3 gld. za vino, ko vendar vsak vé, da se to brezplačno zgoditi mora; z eno besedo razun plače pisarju, — ktera pa ni prevelika — primejo se menda vsi občinski dohodki župana (?). Ker so ravno volitve v občinski odbor pred durmi, opominjamo Reške volilce, da se pridno volitve vdeležijo in si poštenjega in varčnejšega moža za župana izberejo, kateri bo bolj previdno s težko plačanim denarjem gospodaril.

**Iz Ilirske Bistrice.** (Letina) je pri nas tako slaba, da se po pravici bojimo hudega glada; žito nam je jako slabo se poneslo, še semena ne bo; turšica je slaba pa še zdaj vsa zelena in njo bo slana vzela, če nam Bog ne pošlje ugodne jeseni;

korun je začel črniti; če nam on zgnjuje, smo popolnem uničeni za živež; zelje so gosence deloma popolnem požužinali tako, da sem ter tje sami goli koceni stojé. O repi ne govorimo, ker nje nihče ni sejal zaradi suše. Ajda pri nas ne stori, jaz sem ž njo poskušal zaradi čebel, pa je bilo seme zavrženo. To so potrdile večletne skušnje. Sena govejega je obilo, konjskega pa malo, ker nam ga je moča v rasti zadržala i tudi voda poplavela i poblatila, a otavo pa nam je silna ploha posula. Pri nas je vinogradov jako malo, a še ti so letos vsi zaradi slane prazni.

Sadja ni nič, ne jabelk, ne bрусčev, oreha ni nobenega, češp samo kaka za pojediti. Bog se nas usmili! in davkarji tudi!

### Politični ogled.

**Vojska na Turškem.** Pretečeni teden se je Črnajev skazal res kot prebrisan general. Turki general Kerim-paša namreč videvši da je pred Aleksinacem zastoj zgubil više 20.000 mož, je naglo udaril 1. sept. črez Moravo na tamošnjih 20 srbskih bataljonov, da pride Aleksinacu in Deligradu za hrbet. Toda Srbi so strašni napad 60.000 Turkov hrabro prestali do 4. ure popoldne in četa Natalijinih prostovoljcev je šanco blizu Preilovice držala do trde teme; tej četi poveljniki so Hrvat Fr. Kapnar potem Čeh obrstlajtnant Spengler in načelnik ljubljanskih sokolcev hrabri Vesely, ki je bil ranjen. Isti den je padel tudi junaški Rus grof Rajevski. Med tem je Črnajev vse kanone in srbske bataljone spravil v varnost v Deligrad. Turki so zgubili 6000 mož, Srbi pa 600 mrtvih in 1500 ranjencev; turška vojska se par dni ni genola in ta čas je Črnajev porabil, da je svojo vojno zopet uredil in dobro postavil od Deligrada nad Djunis do Kruševaca. Dolina kraj reke Morave je zopet zaprta in Kerim-paša mora delo od preja začeti ravno tako, kakor pred Aleksinacem. To je velika zasluga Črnajeva, ki sedaj pričakuje s 55.000 pešci in 120 kanoni Kerim-pašev napad. Tak napad utegne pa Turkom tem pogubniši biti, ker je Horvatovič v Aleksinacu pustil Protiča z 10 bataljoni in 80 kanoni ter s 15.000 Srbov mahnil proti Nišu Turkom za hrbet. — Črnogorci so na južni strani bili zopet srečni. Derviš-paša je s 64 bataljoni in 60 kanoni neprevidno se pomikal v Črnogoro, hipoma ga pri Rogani zgrabijo Črnogorci s handžari, posekajo 2000 Turkov in zaženo jih 1000 v Moračo, kder so se vtopili; tukaj so tedaj Črnogorci nekoliko si pomagali, a na severni strani je Muktar-paša zasedel Grahovo požgavši samostan Goričev in Kosierev; vsaki čas se pričakuje ondi večja bitka. — V Bosniji je Despotovič zedinil 5000 vstašev, ki imajo Wencel-ove puške ter pričakuje 400 zabojev patron, ki so mu pošle; Jakšić ima 5000 vstašev orožanih s starimi puškami; Golub ima tudi 5000 mož in je te dni 400 Turkov iz Banjeluke izvabil in v nekeje soteski vse

pobil. Srbi v Belemgradu so sedaj pripravljeni tudi na zimo bojevati se. Zato kupujejo orožje sukno, odeje in kožuhe za vojake; od vseh strani jim dohajajo prostovoljci, največ iz Ruskega. Turki so na Srbskem do sedaj požgali 182 vesi.

**Avstrijske dežele.** Svitli cesar so obiskali vojne vaje v Sibirju na Erdeljskem ter se podajo od ondot v Gyulo ogledovat magjarskih honvedov; cesarica je po morju došla v Atene na Greškem, cesarjevič Rudolf pa se je preselil v Miramar, od koder marljivo lepo slovensko okolico obiskuje. — Na Goriškem delajo že priprave za nove volitve v deželni zbor; videti je, da bodo Slovenci složni in zato zmagovalni. — Na Kranjskem je vlada precej huda na slovenske liste, zaporedom konfiscira Slovence in Narod. — Veselo je pri nas na Štajerskem, da smo Slovenci ob nemški meji pri volitvah v okrajni zastop pri sv. Lenartu in ta teden tudi v Slov. Gradcu tako sijajno zmagali. Živili slovenski volilci! — V Gradcu je umrl grof Anton Auersperg, stebler nemških liberalcev, srdit sovražnik Slovencev, glavač frajmauerjev in do smrti zagriznjen nasprotnik sv. katoliške Cerkve — bivši trdi posestnik Dornovski pri Ptuj! — Gališki cesarski namestnik grof Potočki je na osepnicah nevarno zbolel. — Državni zbor bo še le sredi oktobra sklican. — Čehi nečejo v državni zbor, čeravno so jih grof Hohenwarth in drugi v to nagovarjali. — Duhovniki karlovačke dekanije na Hrvatskem so pri nadškofa protest vložili zoper odtrganje Medjimurja od zagrebačke nadškofije.

**Vnanje države.** Poganjanje za mir na Turškem se je razbilo. Rus in Prus sta se po generalu Manteuffelnu pogovorila, da se Turk iz Evrope vrže. V noči 10. sept. bil je neki grof Andrassy pri ruskem caru v Varšavi. Car je Avstriji ponudil, naj mu pomaga Turka pregnati in naj vzeme bližnjo Bosnijo, a Andrassy ponudbe — ni sprejel. Tako se bere v novinah in če je vse res, potem je to — res huda, huda novica in nov dokaz magjarske nadvlade v Avstriji. — Osupniti mora človeka tudi to, da Prusi, neznano veliko konjev, za svojo vojno nakupujejo v Gališkem. — Na Angleškem bili so ta teden taborji, pri katerih so najveljavniši govorniki Brighth, Harrington in Gladstone govorili zoper podpiranje Turkov in za porazumljenje z Rusi, da se pomaga ubogim Kristijanom; to je važno in dobro znamenje za naše jugoslavjanske brate. Ako vse ne moti, bje Turkom zadnja ura, ki pa utegne strašno krvava biti. Kajti sultan kliče vse Mohamedance od 15—50 leta pod orožje in na rusko mejo v Armeniji maršira že 17.000 bašibozukov. Na otoku Kandiji so Kristijani vstali zoper Turke. Rumuni zbirajo zoper Turka 50.000 mož in 100 kanonov; velik oddelek ruske vojne se že pomika proti Turčiji. Beserabija mrgoli ruskih vojakov, ki vsi koprne brž Turke — poslednje pagane iz Evrope pognati